

Uitgave van:
Travelscript VoF
Postbus 115
7240 AC Lochem
www.travelscript.nl

Tekst en fotografie:
Mike en Loes Bisschops
Cartografie:
EMK, Deventer
www.emk.nl
Ontwerp:
MerkMeester, Harderwijk
www.merkmeester.nl

Foto's op pag. 15, 20, 21, 22, 23, 27, 30,
33, 130, Wikimedia Commons
(Travelscript werkt mee aan
Wikimedia Commons free licensing op
basis van wederkerigheid.)

© Travelscript VoF 2014
Tweede herziene druk
november 2014
ISBN 978-94-91856-09-9

Auteursrecht

Alle teksten en afbeeldingen in deze gids zijn auteursrechtelijk beschermd. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een digitaal bestand of in welke vorm dan ook openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Met de CAMPER door **SPANJE**

3 bijzondere CamperRoutes

FASCINEREND ANDALUSIË EN DE ROUTES ERHEEN

Voor een reis naar Andalusië per camper of caravan zijn al snel 4 weken nodig.

Alleen de heen- en terugreis kosten zeker zes tot acht dagen. In de drie weken die overblijven mag je in ieder geval Granada, Ronda, Sevilla en Córdoba niet missen. Een bezoek aan deze steden, hoe kort ook, maakt een onuitwisbare indruk. In deze gids gaan we een stuk verder, door ook aandacht te besteden aan bijzondere natuurgebieden. Dat maakt de gids geschikt voor een langere reis door Andalusië.

In deze tweede druk nemen we ook de Twee Routes naar het Zuiden op, die oorspronkelijk in een aparte gids werden uitgegeven

Route 1 voert midden door Spanje en doet San Sebastian, Bilbao (Guggenheim), Madrid en Toledo aan.

Route 2 zoekt meteen de zon op in Barcelona en València en volgt de kust tot op de grens van Andalusië.

Route 3 voert dwars door Andalusië.

Deze reisgids biedt een persoonlijke selectie van mooie, interessante routes en bezienswaardigheden in een vooraf geselecteerd gebied. De keuzes die in deze gids zijn gemaakt, zijn gebaseerd op onze jarenlange ervaring als reisjournalisten en toeristische redacteurs.

We hebben alles in het werk gesteld om correcte informatie te verzamelen en weer te geven. Echter, gegevens kunnen veranderen, campings of camperplaatsen kunnen (tijdelijk) zijn gesloten e.d.

De uitgever is niet aansprakelijk voor de gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van deze gids. Meldingen van onjuistheden en aanvullingen zijn overigens zeer welkom.

info@camperroutes.nl

INHOUDSOPGAVE

BLZ.

1 Route door midden-Spanje 	Routekaart, Campings en Camperplaatsen 10 - 11 San Sebastian en Bilbao 12 - 17 De hoofdstad van de 'Tapas' en het Guggenheim Museum Van Bilbao via Logroño naar Madrid 18 - 23 Vanuit het Riojadal naar de woeste hoogvlakten van Madrid Madrid en Toledo 24 - 33 Van wereldstad naar werelderfgoed Van Toledo tot Córdoba 34 - 35 Door het land van Don Quichote	1
2 Route langs de oostkust 	Routekaart, Campings en Camperplaatsen 38 - 39 Van L'Escala naar Barcelona: langs de Costa Brava 40 - 43 In de tweede versnelling over slingerende wegen met de mooiste uitzichten Barcelona blijft verrassen 44 - 51 Van ondergrondse Romeinse stad tot hedendaagse metropool València swingt en blinkt 52 - 57 Traditionele feesten en de futuristische stad van Santiago Calatrava Dénia, Santa Pola en Águilas: langs de Costa Blanca 58 - 63 Tussen echte Spaanse steden en overwinterende bruinbakkers	2
3 Dwars door Andalusië 	Introductie, Routekaart, Campings en Camperplaatsen 66 - 69 Natuurparadijs Cabo de Gata aan de Costa de Almería 70 - 75 Ontdek de verse vis en de westerns van Sergio Leone Naar het Alhambra in Granada 76 - 83 Het meesterwerk van de Moren in de leukste stad van Zuid-Spanje Ronda en de witte dorpen 84 - 91 Het ruige hart van Andalusië in de bergen van Grazalema Cádiz en El Rocío: langs de Atlantische kust 92 - 99 Van de poort naar Marokko tot de cowboys van El Rocío Sevilla, stad van Columbus en de flamenco 100 - 107 De grootste kathedraal van Spanje en de mooiste moorse tuinen Córdoba en de adembenemend mooie Mezquita 108 - 113 Bizar: een kathedraal die in een moskee is gebouwd	3
4 Camperplaatsen Routes naar Spanje Reisinformatie	Camperplaatsen en campings 114 - 129 Door Frankrijk naar Spanje - enkele routesuggesties 130 - 133 Reisinformatie en tips 134 - 139	4

1 Van Bilbao tot Córdoba

ROUTE 1: DOOR HET HART VAN SPANJE

Deze route biedt alles wat Spanje zo boeiend maakt: eeuwenoude cultuur door-drenkt van Moorse en Christelijke tradities, steden als burchten met kathedralen als hemelse paleizen en ruige natuur die soms kaal en afwijzend maar soms ook groen en lieflijk kan zijn. Madrid moet je in het voorjaar zien, als iedereen flaneert, eet en drinkt op de pleinen van de hoofdstad, Toledo en Cordoba zijn het hele jaar door fascinerend. De route voert ons van de Frans-Spaanse grens, San Sebastian en Bilbao naar Córdoba, in 8 tot 10 dagen.

HOOGTEPUNTEN

Guggenheim Bilbao

Het beroemde gebouw van Frank Gehry moet je een keer gezien hebben. Van buiten, maar liefst ook binnen met heel bijzondere exposities van moderne kunst

Madrid en het Prado

Madrid is monumentaal én sfeervol én levendig. Een tussenstop is alleen al voor het Prado de moeite waard. Acht eeuwen grootste cultuur onder één dak.

Historisch Toledo

Een oude versterkte stad die uit z'n voegen barst van Joodse, Moorse en Christelijke cultuur. El Greco, net 400 jaar dood (1614), is er 'the star of the show'.

In januari en februari kan het koud zijn in midden-Spanje

Het midden van Spanje heeft een mild landklimaat. Warme zomers, weinig neerslag en winters soms strenge vorst. Vooral op de Meseta, de Spaanse hoogvlakte, die met deze route wordt doorkruist, kan het in januari en februari flink vriezen. Maar het kan er ook 20°C warm worden in de wintermaanden.

Onze ervaringen zijn echter niet

gunstig. Wie in de winter op reis gaat, kan het beste de kustroute naar het zuiden nemen en deze mooie route door het hart van Spanje bewaren voor de terugweg, vanaf half maart. Tussen november en maart zijn winterbanden geen overbodige luxe. Op sommige delen van de route kunnen in uitzonderlijke gevallen zelfs sneeuwkettingen van pas komen. De tolvrije weg via Burgos en Salamanca is een (bekend) alternatief voor deze route.

Campings en camperplaatsen

- 1 San Sebastian/Donostia
CP Autokarabanak Paseo de Berio
- 2 Zarautz
Gran Camping Zarautz
- 3 Bilbao
CP Autocaravaning Kobetamendi
- 4 Acedo
Camping Acedo
- 5 El Burgo de Osma
Parking Santos Iruela
- 6 Gargantilla del Lozoya
Camping Monte Holiday
- 7 Toledo
Parking de la Estación
- 8 Toledo
Camping El Greco
- 9 Daimiel
Parking Tablas de Daimiel
- 39 Córdoba
Parking Puerta de Sevilla
- 40 Córdoba
Camping El Brillante

Beschrijvingen v.a. pag. 114

Van wereldstad naar werelderfgoed

MADRID EN TOLEDO

Madrid is een echte klassieker onder de Europese hoofdsteden. Grote pleinen en brede straten met imposante gebouwen in klassieke of barokke stijl worden afgewisseld door kleine slingerstraatjes, kerkjes, (tapas)bars en markten in de 'Oude Stad'.

Toledo is veel bescheidener van afmeting, maar ademt kunst en woelige historie uit alle oude stenen waaruit het is opgebouwd. De oude stad is een imposante ommuurde burcht, afgeladen met bezienswaardigheden.

IN 'T KORT

Madrid en Toledo bezoeken is de belangrijkste reden om deze wat avontuurlijker route dwars door Spanje te nemen.

Wat je kunt doen hangt van de beschikbare tijd af.

De uitgestrekte hoofdstad van Spanje vraagt wel om drie dagen, wil je het gevoel krijgen dat je de stad overziet.

Voor Toledo zijn twee volle dagen voldoende om je ruimschoots onder te dompelen in de geschiedenis van Spanje van middeleeuwen tot de renaissance.

ZIEN EN DOEN IN:

Madrid

- Wandelen door de oude stad vanaf de Puerto del Sol en Plaza Mayor
- Prado en andere musea
- Project Madrid Rio

Toledo

- De kathedraal met kapittelzaal, schatkamer en kloostergang
- El Greco huis en museum
- De Joodse wijk met de synagogen

Links: café bij Plaza Mayor
Onder: het Prado, Spanje's rijksmuseum

Afstand vanaf camping no. 6 - Toledo: 155 km

6. Gargantilla del Lozoya

Camping Monte Holiday,
GPS 40.95013, -3.72971

7. Toledo

Parking de Estación,
GPS 39.86452, -4.01999

8. Toledo

Camping El Greco
GPS 39.86491, -4.04676

Wanneer je Madrid in alle rust wilt verkennen is de camper een blok aan het been. Veel mogelijkheden om te parkeren zijn er niet en het verkeer is de hele dag door razend druk. Campercontact.nl geeft een aantal mogelijkheden, waaronder een stadscamping met 40 camperplaatsen. Wij kozen echter een camping uit - op basis van diverse recensies - die nogal ver buiten de stad ligt, maar wel midden in een schitterende natuur. De keuze ging uiteindelijk tussen twee campings: in El Escorial of Gargantilla del Lozoya. De eerste heeft een busverbinding naar Madrid, maar de tweede lag logischer op onze route. Het bleek een goede keus te zijn, al moesten we een flink stuk rijden (ca. 60 km) naar een bewaakte parkeerplaats aan het eind van Metrolijn 10 (zie informatie). Zo gingen we twee dagen 'los' in Madrid.

MADRID: musea, pleinen, paleizen en slenterstraatjes

In Madrid kan je makkelijk een week rondlopen, van plein naar plein en van museum naar museum...

De mooiste plek om met een verkenning van de stad te beginnen is de Puerto del Sol, centraal gelegen en een knooppunt van metrolijnen. Het is een ontmoetingspunt van jong en oud, straatartiesten en toeristen.

Het ligt aan de rand van de 'oude stad', vlak bij het Plaza Mayor, tussen het Prado en het Koninklijk Paleis en tussen de twee groene longen van de stad: de enorme parken El Retiro en Campo del Moro. Afhankelijk van het weer kiezen we de ene dag voor Prado en Koninklijk Paleis en de andere voor een zwerftocht in de oude stad. Behalve het Prado zijn er nog twee toonaangevende musea op loopafstand van elkaar: het Thyssen-Bornemisza museum met een internationale collectie schilderkunst vanaf 1200, met nadruk op de Italiaanse renaissance en de grote werken van de belangrijkste impressionisten, waaronder Van Gogh; en het Reina Sofia Museum voor hedendaagse kunst.

Het katholieke koningspaar

Kies je voor het Prado - wat wij deden - dan kies je voor de geschiedenis van Spanje. Hier hangen alle grote schilders van de Spaanse school van de 15e tot de 18e eeuw. We zien portretten, veldslagen,

Op zoek naar El Greco

Een uur lang dwalen we door de straten van Toledo, een buitengewoon aangename bezigheid. Straten met winkels, restaurants en cafés worden afgewisseld door smalle steile straatjes, die weer uitlopen op pleintjes en dan staan we plotseling op een soort stadsbalkon, vanwaar we een prachtig uitzicht hebben over de Taag en de omgeving. Voor en onder ons staat het schitterende Monasterio de San Juan de los Reyes. Dit staat heel hoog op de lijst 'Moet je gezien hebben'. Zoals de toevoeging 'de los Reyes' al aanduidt zijn kerk en klooster in de vijftiende eeuw gebouwd in opdracht van het Katholieke koningspaar. Het lichte interieur van de kerk, met z'n gotische bogen en pilaren, voorzien van

prachtig beeldhouwwerk en een bijzonder altaarstuk van Francisco de Comontes, zal iedereen betoveren. Datzelfde geldt voor de sfeervolle kloostertuin met beeldhouwde galerijen.

Een nadeel van het zwerven door straten die kronkelen, klimmen en dalen is dat je je oriëntatie soms een beetje kwijtraakt. Daardoor kost het ons wat moeite om de weg naar het Casa-Museum El Greco te vinden. Deze staat onbetwist op nummer 2 van onze lijst. En terecht. Lees het kaderstuk hieronder.

Een voorproefje van de Mezquita van Cordoba

In Spanje hebben Sefardische Joden door de eeuwen heen een belangrijke rol

Casa-Museo El Greco: een echte aanrader!

Dit museum is een prachtig staaltje van smaakvol 'opgeknapt bouwval', met alle elementen die de architectuur van Toledo zo bijzonder maken: mudejar-kenmerken, azulejos, mozaïekvloeren, zware bewerkte houten deuren; de sfeer is werkelijk heel bijzonder.

Het museum geeft een goed inzicht in het werk van een van de belangrijkste Spaanse schilders uit de 16e eeuw. Het grote doek 'Zicht op Toledo', de reeks apostelen, waarvan El Greco er meerdere schilderde, evenals een aantal werken van leerlingen en tijdgenoten hangen hier in een informele sfeer bij elkaar. In een korte film wordt iets verteld over het leven van de meester en vooral over zijn technieken. En aan het eind wandel je door een heel mooie tuin terug naar het enorme museum dat de stad Toledo zelf is.

gespeeld in handel en dienstverlening. Tot de 16e eeuw waren de joden van Toledo graag geziene inwoners, maar in 1492 kwam daar een einde aan. Van Isabella en Ferdinand moesten ze kiezen voor het Christendom, of verdwijnen uit het Katholieke Koninkrijk. In Toledo zijn nog twee synagogen overgebleven: de Transitó en de Santa Maria la Blanca, die na 1492 werden verbouwd tot kerken, maar hun oorspronkelijke mudejar-elementen bewaarden. In de Synagoga Santa Maria la Blanca zijn o.a. mudejarbogen te zien, die doen denken aan de architectuur van de Mezquita in Córdoba.

Foto boven: de kloosteromgang van het Monasterio de San Juan de los Reyes. Daaronder: detail van het houten plafond in de kerk in mudejarstijl

Als alle musea gesloten zijn (op zondag veelal tamelijk vroeg) is het in de straatjes van Toledo tijd voor de Tapas en het wijntje. Maak dan niet de fout - zoals wij deden - om een trendy zaak binnen te lopen en voor veel geld te worden afgescheept met een melig tonijnpasteitje, maar zoek de kleine bars op die hier op elke straathoek zitten. Veel plezier voor weinig geld!

1 SAN SEBASTIAN CP Paseo de Berio

COÖRDINATEN 43.30770, -2.01420
LIGGING achter busparkeerterrein, ca. 3 km van de boulevard
OPEN hele jaar
PLAATSEN ca. 40
PRIJS € 8,00

Camperserviceplaats aanwezig
 Campercontact.nl, sitecode 12047

3 BILBAO CP Kobetamendi

COÖRDINATEN 43.25962, -2.96353
LIGGING op heuvel boven de stad
OPEN 15/6 - 1/10/hele jaar
PLAATSEN ca. 70
PRIJS € 15,00

Camperserviceplaats aanwezig
 Na 1/10 mag worden overnacht op het naastgelegen parkeerterrein (gratis). Busverbinding naar Guggenheim en centrum.
 Campercontact.nl, sitecode 10426

5 EL BURGO DE OSMÁ Parking Santos Iruela

COÖRDINATEN 41.586841, -3.072938
LIGGING Heel rustig, net buiten de oude stad met mooie kathedraal
OPEN hele jaar
PLAATSEN ca. 10
PRIJS gratis

Geen voorzieningen. Vrije parkeerplaats bij riviertje, tegenover stadspoort.
 Campercontact.nl, sitecode 14201

2 ZARAUTZ Gran Camping Zarautz

COÖRDINATEN 43.289575, -2.146305
ADRES Monte Talaimendi s/n
 20800 Zarautz
TELEFOON 0034 943831238
WEBSITE www.grancampingzarautz.com
E-MAIL info@grancampingzarautz.com
LIGGING prachtig uitzicht op zee/bergen
OPEN hele jaar
TARIEF €18 - € 24 - €30 *

PLUS EN MINPUNTEN

- + uitzicht
- + ligging
- + mooie grasplekken
- /± sanitair
- heel drassig bij regen

BESCHRIJVING

Mooi terrein op de heuvel Talaimendi bij Zarautz. Prima toegangsweg, wel even zoeken vanwege de nieuwe toegangsweg, let op campingbord bij de rotonde en let niet op de TomTom. Uitzicht over de Golf van Biskaje en op de bergen van de Pyreneeën. Wifi in het restaurant (matige maaltijden). Plaatsen op gras. Diverse paden met vaste standplaatsen. Sanitair is redelijk. In februari geen warm water voor de afwas. Wel lekker warme douches. Schoonmaak matig. Vanaf de camping een kwartiertje naar beneden lopen voor de trein naar San Sebastian voor € 2,20 p.p. enkele reis. Geen zwembad/speeltuintje. Honden toegestaan

4 ACEDO Camping Acedo

COÖRDINATEN 42.660949, -2.250375
ADRES Ctra Los Arcos s/n,
 31282 Acedo, Navarra
TELEFOON 0034 948521351
WEBSITE www.campingacedo.com
E-MAIL info@campingacedo.com
LIGGING tussen de heuvels, open
OPEN hele jaar
TARIEF €21 - € 26 *

PLUS EN MINPUNTEN

- + sanitair
- + restaurant
- /+ open, redelijk veel wind
- spreken nauwelijks Engels
- veel vaste standplaatsen

BESCHRIJVING

Camping in the middle of nowhere. Erg op Spanjaarden gericht, spreken nauwelijks Engels. Wel heel vriendelijke ontvangst. Midden op het terrein vaste standplaatsen, aan de randen de vrije plekken, gras. Geen schaduw. Zwembad (dicht in februari), speeltuin. Leuk eenvoudig café/restaurant (met handen en voeten bestellen, tenzij je Spaans spreekt). Uitstekend sanitair, lekker verwarmd in de winter. Vlakbij het natuurpark Urbasa. Wij vonden het een mooie plek. Wij stond er moederziel alleen begin februari maar voelden ons niet onveilig.

* Tarieven 2014: ACSI-card of Camping Key Europe = € 18; andere tarieven vermeld als 'laagseizoen - hoogseizoen'. Camper, 2 pers.

6 GARGANTILLA DEL LOZOYA Camping Monte Holiday

COÖRDINATEN 40.95013, -3.72971
ADRES Finca El Tercio Nuevo, 28739 Gargantilla del Lozoya, Madrid
TELEFOON 0034 918695278
WEBSITE www.monteholiday.com
E-MAIL monteholiday@monteholiday.com
LIGGING 1233 meter hoogte aan de voet van de bergen
OPEN hele jaar
TARIEF € 27,00 (in laagseizoen 3 nachten voor de prijs van 2)

PLUS EN MINPUNTEN

- + mooi terrein
- + fraaie ligging
- + sanitair
- + restaurant
- duur
- toegangsweg smal

BESCHRIJVING

Mooi aangelegd terrein. Hobbelijke toegangsweg, lastig om (brede) tegenliggers te passeren. Mooi uitzicht over de heuvels/bergen rondom. Leuk terrein om te staan. Erg vriendelijke ontvangst. Prima sanitair, alleen afwaswater was lauw. Gezellig restaurant waar we heel erg lekker bij een enorme open haard gegeten hebben, niet goedkoop, € 60. Op zaterdag live muziek, jazz, flamenco, rumba. Restaurant sept. t/m mei alleen in het weekend open. Veilig uitgangspunt om Madrid te bezoeken maar dat kost wel wat extra tijd (klein uur rijden + drie kwartier metro + terug). Wifi, winkeltje (gesloten in februari), zwembad.

